

بررسی رابطه استفاده (کمی و کیفی) از اینترنت و ماهواره با

میزان مشروعیت نظام سیاسی در میان جوانان

(مطالعه موری: شهر خمین)

ابوالفضل ذوالفقاری*

سعیده کریمی**

تاریخ دریافت: ۹۱/۷/۱۱

تاریخ پذیرش: ۹۲/۲/۲۱

چکیده

مشروعیت یکی از ارکان اساسی تداوم نظام سیاسی است. براساس تعریف بیتهام، هر کجا قدرت، مطابق قواعد توجیه پذیر و با شواهدی از رضایت، کسب و اعمال شود آن را قدرت حق یا مشروع می‌نامیم. گیدنز معتقد است؛ مشروعیت نظام‌های سیاسی تحت تأثیر فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی و مظاهر آن از جمله اینترنت و ماهواره، دچار تزلزل و بحران می‌شود. این مقاله درصدد است که رابطه استفاده از اینترنت و ماهواره را با میزان

zolfaghariab@gmail.com

saeideh_k2008@yahoo.com

* استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه شاهد.

** کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شاهد.

مشروعیت نظام سیاسی بسنجد. تحلیل رابطه یاد شده در میان جوانان و با روش پیمایشی انجام شده است. جمعیت نمونه ۳۷۶ نفر از جوانان شهر خمین (۱۸-۲۹ سال) می‌باشند. برای نمونه‌گیری نیز از روش تصادفی ساده بهره گرفته شده است. نتایج بیانگر آن است که مدل نظری از شواهد تجربی برخوردار است، به طوری که بین ابعاد کمی و کیفی استفاده از ماهواره شامل: میانگین استفاده در طول هفته، سابقه دسترسی، نوع استفاده و الگوی استفاده و ابعاد کیفی استفاده از اینترنت، شامل نوع استفاده و الگوی استفاده با میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد. براساس تعریف پذیرفته شده (بیتهم) میزان مشروعیت نظام سیاسی در شهر خمین ۵۹ درصد می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: مشروعیت، قدرت مشروع، مشروعیت نظام سیاسی، فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی، اینترنت و ماهواره.

مقدمه

"مشروعیت، ویژگی آن نوع مناسبات قدرت محسوب می‌شود که بر شناسایی حق فرمانروایی برای فرمانروایان و پذیرش عمومی چنین حقی از جانب فرمانبرداران مبتنی می‌باشد." "قدرت مشروع مبنای برقراری نظم سیاسی و پشتوانه بازتولید آن است؛ در حالی که قدرت نامشروع بازتولید نظم سیاسی را مختل و گرایش به تحول و جابه جایی را در آن تقویت می‌کند" (نوروزی، ۱۳۸۲: ۱۴). به بیان دیگر مشروعیت یکی از ارکان اساسی تداوم نظام سیاسی است، که عدم توجه نظام‌های سیاسی به آن نتایج غیر قابل انکاری را برای آنان به همراه دارد. از این رو سؤال درباره حقانیت و مشروعیت حکومت‌ها به مثابه یکی از اساسی‌ترین پرسش‌های اولیه‌ای بوده که ذهن دانشمندان فلسفه، اخلاق، سیاست و جامعه‌شناسی را به تفکر منظم درباره آن واداشته است.

مشروعیت نظام‌های سیاسی تحت تأثیر عوامل گوناگونی دچار تزلزل و اختلال می‌شود. از جمله این عوامل می‌توان به جهانی شدن رسانه‌ای و تأثیر فناوری‌های نوین

ارتباطی و اطلاعاتی اشاره کرد. تحولات شگفت‌انگیزی که در فناوری اطلاعات و ارتباطات در قالب عناوینی از قبیل عصر ارتباطات، انفجار اطلاعات و ظهور جامعه اطلاعاتی و جامعه مجازی و دیجیتال رخ داده، واقعیت انکارناپذیری است که می‌تواند سرنوشت مردم جهان را در زمینه‌های گوناگون حیات اجتماعی به هم پیوند دهد (سعیدی و کیا، ۱۳۸۵: ۷-۸). امروزه اخبار داغ رسانه‌ای که متعلق به آن سوی کره زمین است، به مدد ابزار رسانه‌ای از قبیل اینترنت و شبکه‌های تلویزیونی که از طریق ارتباطات ماهواره‌ای مبادرت به پخش برنامه‌های خود می‌کنند، در عرض دقیق و حتی ثانیه‌هایی به این سوی عالم سرازیر می‌شوند. از این رو بعد رسانه‌ای جهانی شدن و یا "جهان گستری" اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد (محمدی شکیبیا، ۱۳۸۰: ۱).

انقلاب اسلامی نیز در حالی بیش از سه دهه از عمر خویش را پشت سر می‌گذارد که پس از مواجهه با چالش‌های گوناگون، هم اکنون با موج بلند و فرایند پیچیده و پویایی به نام جهانی شدن رسانه‌ای روبرو شده است. به طوری که تزلزل مشروعیت نظام سیاسی از طریق وسایل ارتباطی نوین، یکی از مسائل بارز و عمده جامعه ما در حال حاضر می‌باشد. به خصوص پس از انتخابات ریاست جمهوری دوره دهم، نقش رسانه‌های و شبکه‌های خبری خارجی که از طریق ماهواره و اینترنت هدایت می‌شد، به منظور به چالش کشیدن مشروعیت نظام سیاسی، بسیار چشمگیر و قابل توجه بود.

ضرورت بررسی این رابطه برای کشور ایران به علت زیرساخت‌های فکری اسلامی نیز بسیار چشمگیر و قابل تأمل است. در اندیشه سیاسی جامعه ما دین و سیاست، طوری با یکدیگر آمیخته شده‌اند که امر حکومتی، امر دینی هم تلقی می‌شود و سرنوشت این دو در جامعه ایران به هم پیوند خورده است. چنانچه مشروعیت نظام سیاسی پایین باشد، این امر به معنی وجود بحران در جامعه تلقی می‌شود و این بحران به حکومت دینی و در نتیجه به‌اندیشه دینی نیز تسری پیدا می‌کند و بالعکس، چنانچه مشروعیت نظام سیاسی بالا باشد، تقویت حکومت دینی و ارزش‌های دینی را به دنبال خواهد داشت. از طرفی جامعه ایران به لحاظ ساختار سنی، یکی از جوان‌ترین جمعیت‌های دنیاست که بیشتر از

سایر اقشار در معرض رسانه‌های نوین ارتباطی قرار دارد، و آینده کشور به نقش جوانان در عرصه‌های گوناگون بستگی دارد. پس با توجه به این که "مشروعیت یک بعد مهم نظم اجتماعی محسوب می‌شود" (چلبی، ۱۳۸۶: ۱۳)، چنان چه مشروعیت نظام سیاسی در نزد این قشر بالا باشد، انجام سیاست‌های حکومتی و اجتماعی تضمین می‌شود و این امر، برقراری هرچه بیشتر نظم و ثبات سیاسی را فراهم می‌کند.

"بنابراین استراتژی‌های به کار گرفته شده توسط حاکمان، یک پایه اساسی برای مفاهیم حساسی، مثل مشروعیت می‌باشد. چرا که بسیاری از مسیرهای ناآشنا که مشروعیت ممکن است توسط آن‌ها به دست آورده شود یا شکست بخورد، اغلب نادیده گرفته شده است. به همین علت درک دقیق از مفهوم مشروعیت و اندازه‌گیری آن برای سیاستمداران، لازم و ضروری به نظر می‌رسد (Lamb, 2005: 4). آن چه می‌تواند ما را در رسیدن به این هدف (بررسی مفهوم مشروعیت) یاری رساند، بررسی عوامل مؤثر (افزاینده، کاهنده و تثبیت کننده) بر مشروعیت می‌باشد؛ که می‌توان به رسانه‌های جهانی از جمله، اینترنت و ماهواره به عنوان یکی از عوامل تأثیر گذار مهم در این رابطه اشاره کرد. به خصوص در جهان معاصر که وسایل ارتباطی نوین و رسانه‌های گروهی خارجی، پیشرفت بی سابقه‌ای داشته‌اند و در جهت دهی به عقاید جوانان (با توجه به پتانسیل بالای تغییرپذیری این قشر) نقش بارز و عمده‌ای را ایفا می‌کنند، در نتیجه بررسی رابطه یادشده علاوه بر فراهم کردن زمینه پژوهشی لازم، می‌تواند توشه‌ای در خدمت سیاستگذاران اجتماعی باشد تا با برنامه ریزی صحیح برای شبکه‌های ماهواره ای و اینترنت، باعث ارتقای مشروعیت سیاسی و در نتیجه ثبات نظام سیاسی شوند. از این رو مقاله مورد نظر با هدف اصلی شناخت رابطه استفاده (کمی و کیفی) از اینترنت و ماهواره با میزان مشروعیت نظام سیاسی در میان جوانان و اهداف فرعی: شناخت میزان مشروعیت نظام سیاسی و ابعاد آن و شناخت نحوه استفاده از اینترنت و ماهواره در میان جوانان تنظیم شده است.

ادبیات نظری و پژوهشی

مفهوم شناسی مشروعیت و مفاهیم مرتبط

از نظر لغوی می‌توان واژه مشروعیت را چنین تعریف کرد: واژه مشروعیت^۱ از ریشه لاتین به معنی قانون گرفته شده و با کلمات Legislative (قانونگذار) و Legislatio (قانونگذاری) هم ریشه است (وینسنت، ۱۳۷۶: ۶۷). مفهوم مشروعیت از آغاز پیدایش اندیشه‌های سیاسی مورد توجه صاحب نظران، فلاسفه و جامعه‌شناسان سیاسی بوده و هم اکنون نیز توجه و مباحثه بر سر آن با همان شدت و حدت ادامه دارد اما در ابتدا مشروعیت به معنی تطابق با سنت‌ها بود و سپس با ظهور مسیحیت این مفهوم متأثر از اندیشه‌های دینی شد. از این رو سنت و مذهب در کنار یکدیگر پایه‌های مشروعیت را تشکیل می‌دادند.

نظام: مجموعه منسجمی که از اجزای مرتبط با همدیگر تشکیل یافته، نظام خوانده می‌شود. مجموعه‌ای از متغیرهای وابسته به یکدیگر، که هر گونه تغییر در هریک از عناصر متشکله به سایر بخش‌های آن نیز سرایت می‌کند و آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. سیاست نیز در لغت به معنای "حکومت، ریاست، داوری"، "مصلحت و تدبیر"، "عقوبت، مجازات و تنبیه" و "تربیت" به کار رفته است (نوروزی، ۱۳۷۹: ۱۵). در کلی‌ترین تعریف، نظام سیاسی به مثابه مجموعه‌ای از فرایندهای تعامل یا خرده نظامی از نظام اجتماعی دیده می‌شود که با سایر خرده نظام‌های غیرسیاسی نظیر نظام اقتصادی در تعامل است. جدای از این تعریف کلی، نظام سیاسی گاه به حکومت یا دولت اطلاق می‌شود و گاه علاوه بر اشکال مقرر، اشکال رفتار سیاسی عملی را شامل می‌شود (قائدی، ۱۳۸۳: ۳۰۴). بسیاری از نویسندگان، مفاهیم «دولت» و «حکومت» را به یک معنا به کار می‌برند (وینسنت، ۱۳۷۶: ۵۷). بنابراین واژه حکومت و نظام سیاسی و دولت یکی دانسته شده

1. Legitimacy

- معادل politec است که از ریشه لاتین polis گرفته شده است.

است. دولت در اینجا به معنای حکومت و به مفهوم هیأت حاکمه و فرمانروایان، در برابر حکومت شوندگان، است (فتحعلی، ۱۳۸۴: ۸۸-۸۹). در این مقاله سعی شده است مشروعیت نظام سیاسی مورد بررسی قرار گیرد.

نظریه‌های مشروعیت

ماکس وبر مشروعیت را در باور پیروان جست و جو می‌کند. چنانچه پیروان، یک نظام را مشروع و برحق بدانند، آن نظام مشروع است. بنابراین مشروعیت از نظر وبر "مظهر پذیرش ذهنی- درونی قدرت حاکم در نزد افراد جامعه است" (وبر، ۱۳۷۴: ۲۲). وبر مشروعیت در جوامع گوناگون را در سه نوع طبقه بندی می‌کند؛ مشروعیت قانونی، مشروعیت سنتی، مشروعیت کاریزماتیک (موسوی، ۱۳۷۲: ۳-۲). کرافورد پرو مک فرسون نیز نظریه وبر را در قالب دموکراسی مشارکتی بیان داشته است. دموکراسی مشارکتی بیانگر این امر است که فرد شهروند در تصمیم‌گیری حکومتی مشارکت واقعی داشته باشد (مک فرسون، ۱۴۵: ۱۳۷۶). بنابراین از نظر او مشروعیت عبارت است: از مشارکت فعال شهروندان به عنوان اعمال‌کننده‌هایی که قابلیت پرورش دارند و براساس تبادل نظر عمل می‌کنند. یعنی توافق مردم با ساختار از سویی و از سوی دیگر تلاش حکومت برای از بین بردن نابرابری بین مردم، که نتیجه‌ای جز تعامل ساختار با مردم را در پی ندارد. رابرت دال مشروعیت را وفاق ارزشی با خط مشی‌ها، احکام، روش‌ها، حاکمان و... می‌داند. به طور کلی دال معتقد است "یک حکومت در صورتی مشروع دانسته می‌شود که ملت زیر سلطه آن معتقد باشند که ساختار، تشریفات قانونی، قوانین، احکام، سیاست‌ها، صاحب منصبان یا رهبران حکومت دارای ویژگی «درستی»، «صحت» یا خیر اخلاقی هستند، و به طور خلاصه

-
1. Craford Brough Macferson
 2. Robert Dahl

حق ایجاد قواعد الزام آور را دارند" (سرفراز، ۱۳۸۱: ۴۶). ایرادی که به این رویکرد وارد می‌شود، این است که غیراخلاقی است (Bjorsne, 2004: 17). این مشکل در بیشتر نظریه‌های مشروعیت دیده می‌شود. تعریف لیپست نیز از این قاعده مستثنی نیست. سیمور مارتین لیپست معتقد است "مشروعیت متضمن ظرفیت نظام سیاسی برای ایجاد و حفظ اعتقاد به این اصل است که، نهادهای سیاسی موجود در جامعه از صحت عمل برخوردار بوده و تأسیس نهادهای مزبور به منظور رفع نیازهای جامعه می‌باشد" (Lipset, 1956: 97). اعتقادی که با خود حق یا اجازه حکومت کردن را به همراه دارد که مورد قبول عام باشد. از این رو مشروعیت از هر نوعی که باشد حاصل اعتقاد مشترک است. چنین وفاقی به تدریج شکل می‌گیرد (لیپست، ۱۳۸۳: ۱۲۵۰). یورگن هابرماس^۱ نیز در تئوری «عمل ارتباطی» به توضیح مشروعیت می‌پردازد (خسروی، ۱۳۸۰: ۴۹). به تعبیر او "مشروعیت به این معنی است که در تأیید ادعای یک نظم سیاسی در مورد این که به عنوان نظمی درست و منصفانه مورد شناسایی واقع شده است استدلال‌های خوبی وجود داشته است. یک نظم مشروع مستحق شناسایی است. مشروعیت به معنای شایستگی یک نظام سیاسی برای به رسمیت شناخته شدن است" (سرفراز، ۱۳۸۱: ۴۶). بنابراین او نیز مشروعیت را معطوف به داوری مباحثه‌گران می‌داند. دیوید هلد نیز معتقد است که باید میان زمینه‌های گوناگون مربوط به پذیرفتن یا وادار شدن، و رضایت داشتن از چیزی یا موافقت کردن با آن فرق گذاشت (هلد، ۱۳۸۴: ۲۷۷-۲۷۶). بنابراین مشروعیت به معنای آن خواهد بود که مردم از قوانین و فرامینی که فکر می‌کنند درست است و ارزش حرمت گذاری دارد، تبعیت کنند. یک نظام سیاسی مشروع، نظامی است که مردم به لحاظ معیاری آن را تقدیس کرده باشند. او معتقد است فقط آن نظام سیاسی که تغییر نابرابری‌های قدرت، ثروت، درآمد و فرصت‌ها را در کانون توجه خود قرار دهد، در بلند مدت از مشروعیت

1. Jurgen Habermas
2. Communication activ

برخوردار خواهد بود (همان: ۴۵۰). بنابراین آن چه در کانون توجه هلد قرار می‌گیرد، همان عوامل زمینی مورد نظر پیشینانش است. با این حال این روند به این شدت و حدت ادامه پیدا نمی‌کند. به طوری که ما امروزه شاهد ورود مجدد اخلاق به سیاست هستیم و همواره ادعا می‌شود در نظام‌های دموکراتیک، سیاست، اخلاقی است. دیوید بیتهام یکی از جامعه‌شناسانی است که با مشروعیت با دیدگاه علمی - جامعه‌شناسی برخورد کرده و سعی نموده مشروعیت را از زوایای گوناگون بررسی کند. از نظر او "هر کجا قدرت مطابق قواعد توجیه پذیر و با شواهدی از رضایت، کسب و اعمال شود، آن را قدرت حق یا مشروع می‌نامیم" (بیتهام، ۱۳۸۲: ۱۶). بنابراین او معتقد است که در رابطه با کمک به مشروعیت، پاره‌ای از عوامل گوناگون را می‌توان یافت که در سطوح متفاوت عمل می‌کنند. این عوامل به طور پیاپی و مداوم قدرت را مشروع می‌سازند. بیتهام در ادامه مطرح می‌کند که آن چه ما در اختیار داریم، مجموعه‌ای از معیارهای کلی برای مشروعیت است که مفاد و محتوای خاص آن از نظر تاریخی متغیر و متفاوت است، در نتیجه باید برای هر نوع جامعه‌ای [به صورت جداگانه] تعیین شود (همان: ۳۸). بنابراین گرچه جامعه‌شناسان زیادی به مفهوم مشروعیت پرداخته و آن را بسط داده‌اند اما گذشته از نزول آن از عوامل ماورایی به عوامل مادی، عده‌ای مشروعیت را فقط در باور پیروان جست و جو کرده‌اند از جمله وبر، رابرت دال، لیپست و هابرماس و عده‌ای نیز مشروعیت را در عینیت جست‌وجو می‌کنند که می‌توان به هلد به عنوان نمونه اشاره کرد، و عده‌ای نیز مثل مک فرسون و بیتهام مشروعیت را هم در عینیت و هم در ذهنیت جست و جو می‌کنند، که از این میان باز هم بیتهام با پرداختن به مشروعیت از زوایا و ابعاد گوناگون سعی کرده است آن را به صورت دقیق تبیین و واریسی کند؛ و متناظر با هر یک از رهیافت‌های فلسفی، حقوقی و جامعه‌شناسی، بعدی برای سنجش مشروعیت سیاسی در نظر گرفته است. متناظر با رهیافت حقوقی، کسب و اعمال حاکمیت برطبق قوانین مستقر (بعد اول)، متناظر با رهیافت فلسفی، توجیه قواعد برطبق باورهای مشترک فرادستان و فرودستان (بعد دوم)

و متناظر با رهیافت جامعه شناسی، مشروع سازی از طریق رضایت ابراز شده (بعد سوم) را در نظر می‌گیرد. این سه سطح که توأمأً مبانی اخلاقی لازم جهت سازگاری یا همکاری تابعان قدرت با صاحبان قدرت را فراهم می‌آورند، همگی تقویت کننده مشروعیت هستند، در عین حال قابل جایگزین با یکدیگر نیستند؛ و هر کدام با دیگری متفاوت است و در رابطه با فقدان مشروعیت هر یک شکل خاص و تأثیر ویژه‌ای دارند (Beetham, 1991: 16). بنابراین تعریف پذیرفته شده ما در این مقاله همان تعریف بیتهام می‌باشد.

جدول ۱- ابعاد مشروعیت

معیارهای مشروعیت	فرمت قدرت غیرمشروع
۱- سازگاری و هم‌نوایی با قواعد (اعتبار قانونی)	عدم مشروعیت (نقض قواعد)
۲- توجیه پذیری قواعد بر اساس اعتقادات مشترک	ضعف مشروعیت (اختلاف میان قواعد و باورهای حمایت‌کننده، فقدان اعتقادات مشترک)
۳- مشروع سازی از طریق رضایت ابراز شده	مشروعیت زدایی (پس گرفتن رضایت)

نظریه‌های رابطه استفاده از اینترنت و ماهواره با مشروعیت سیاسی

آنتونی گیدنز

گیدنز از جمله نظریه پردازان مطرح در حوزه جامعه شبکه‌ای و اطلاعاتی می‌باشد. او اظهار داشته است «عموماً مطرح می‌شود که ما منحصرأً، در اواخر قرن بیستم به عصر اطلاعات گام می‌نهیم، اما جوامع نوین از آغاز ظهورشان «جوامع اطلاعاتی» بوده‌اند» (وبستر، ۱۳۸۳: ۱۱۲). از نظر گیدنز رسانه‌های ارتباط جمعی می‌توانند نقش مؤثری در این زمینه ایفا کنند (گیدنز، ۱۳۸۴: ۶۳). او عنوان می‌کند که در نتیجه گسترش فن‌آوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی پیشرفته، حاکمیت دولت-ملت‌ها در حال کاهش و تعداد

بازیگران فراملی و غیر دولتی و پیوند آن‌ها رو به گسترش است و با افزایش آگاهی‌های سیاسی اجتماعی جهانی، دنیا به سمت شکل‌گیری جامعه جهانی و شهروندی جهانی پیش می‌رود (گیدنز، ۱۳۸۷: ۱۲۰-۱۱۷).

گیدنز در جای دیگری اظهار داشته است که در این دنیای لجام‌گسیخته‌ای که ما داریم نیازمند حاکمیت بیشتر هستیم و نه کمتر و حاکمیت مؤثر در دنیای کنونی مستلزم ژرف ساختن دموکراسی است (گیدنز، ۱۳۸۶: ۶۲۳). در این جامعه اطلاعاتی جهانی، دیگر برخورد نامناسب دولت با شهروندان به آسانی ممکن نیست (گیدنز، ۱۳۸۴: ۱۴۴). این محیط رسانه‌ای شده مشروعیت حکومت‌ها را متزلزل می‌کند (گیدنز، ۱۳۸۶: ۱۱۹).

ماهواره موجب تغییر ماهیت تلویزیون در همه جا شده است. هنگامی که این فناوری جدید شروع به رخنه در قلمرو همیشگی شبکه‌های تلویزیونی می‌کند، کنترل محتوای برنامه‌های تلویزیونی دشوار و دشوارتر خواهد شد (همان: ۶۵۶). محبوبیت فزاینده اینترنت این روند را تشدید می‌کند. اینترنت یکی از عوامل نیرومند دموکراتیک شدن است. اینترنت، مرزهای ملی و فرهنگی را درمی‌نوردد و انتشار افکار و عقاید را در سراسر جهان تسهیل می‌کند (همان: ۶۲۱-۶۱۹). هر زمان که شما رایانه خود را روشن می‌کنید، یا از اینترنت بهره می‌برید به فرایندهای یکپارچگی جهانی خدمت کرده‌اید. جهانی که همه چیز در آن قابل رؤیت‌تر است و برای ماهیت دموکراسی و مشروعیت نظام‌های دموکراتیک موجود، عواقبی را در بردارد (گیدنز، ۱۳۸۷: ۱۱۸-۱۱۷). به طوری که حکومت‌ها گسترش بی‌وقفه اینترنت را یک تهدید به حساب می‌آورند. چون نیروی بالقوه فعالیت‌های شبکه‌ای را، برای برانداختن اقتدار دولت تشخیص می‌دهند (گیدنز، ۱۳۸۶: ۶۲۱). همان طور که گفته شد گیدنز یکی از جامعه‌شناسانی است که نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات را در زندگی امروز بشر متذکر می‌شود و به صورت بارزی به تأثیر اینترنت و ماهواره در مشروعیت حکومت‌ها اشاره می‌کند.

مانوئل کاستلز

بررسی رابطه استفاده از اینترنت و ... ۱۶۳

جامعه شبکه‌ای در نظام فکری کاستلز خصوصیات ویژه خود را دارد، واقصی نقاط عالم را در شبکه‌های جهانی به یکدیگر پیوند می‌دهد (کاستلز، ۱۳۸۰: ۴۸، ج ۱). او معتقد است که امروزه در سرتاسر جهان هزاران شبکه کوچک وجود دارد، که کل ارتباطات انسانی از سیاست و مذهب گرفته تا سکس و پژوهش را پوشش می‌دهند (همان: ۴۱۱). او اینترنت را ستون فقرات ارتباطات کامپیوتری می‌داند (همان: ۴۰۱). به نظر کاستلز دولت - ملت قسمت اعظم حاکمیت خود را از دست داده است، چرا که پویای‌های امواج جهانی و شبکه‌های فراسازمانی ثروت، اطلاعات و قدرت، آن را تضعیف می‌کنند (کاستلز، ۱۳۸۰: ۴۱۰، ج ۲). او معتقد است رشته نظارت بر رسانه‌ها از دست دولت‌های ملی خارج شده و هر تلاشی برای محدود ساختن آزادی رسانه‌ها هزینه‌های سنگینی به دنبال خواهد داشت؛ چرا که امکان نشر اطلاعات و تصاویر از طریق ماهواره، نوارهای ویدیویی و یا از طریق اینترنت به طور چشمگیری افزایش یافته است چنان که مسکوت گذاشتن یا سانسور اخبار در مراکز عمده کشورهای اقتدارگرا روز به روز دشوارتر شده است (همان: ۳۱۱-۳۰۹). به تعبیر او تنوع یافتن شیوه‌های ارتباطی، به هم پیوستن همه رسانه‌ها در یک متن گسترده تر دیجیتالی، باز شدن راه برای رسانه‌های چندگانه متعامل و امکان ناپذیری کنترل امواج ماهواره‌ها که مرزها را درمی‌نوردد، یا ارتباطات کامپیوتری، تمام جبهه‌های سنتی نظارت را قلع و قمع ساخته است (همان: ۳۰۸).

به اعتقاد او جهانی شدن رسانه‌ها و ارتباطات الکترونیک به مثابه ملیت‌زدایی و دولت‌زدایی از اطلاعات است. دو روندی که در حال حاضر تفکیک ناپذیرند و به اقتدار دولت‌های ملی آسیب وارد می‌کنند (همان: ۳۱۳). مانوئل کاستلز معتقد است که فرایندهای دگرگونی اجتماعی که در جامعه شبکه‌ای آرمانی خلاصه شده است بر سیاست تأثیر می‌گذارد. بنابراین از آن جا که اطلاعات و ارتباطات عمدتاً از طریق یک سیستم رسانه‌ای پراکنده، ولی فراگیر به گردش در می‌آیند، بازی سیاسی به نحو فزاینده‌ای در فضای رسانه‌ها انجام می‌گیرد و بازیگران سیاسی در بازی قدرتی حضور دارند که از طریق و توسط رسانه‌ها انجام می‌شود (کاستلز ۱۳۸۰: ۵۵۱، ج ۱). به طور کلی

از آن جا که انتقال اطلاعات از طریق شبکه‌های جهانی اینترنت و ماهواره و خبرگزاری‌ها صورت می‌گیرد، و بازی سیاسی نیز در فضای رسانه‌ها انجام می‌گیرد، بنابراین انتقال اطلاعات و انتشار اخبار، اقتدار دولت‌ها را با چالش روبرو می‌سازد و در نتیجه برای مشروعیت این دولت‌ها خطرآفرین خواهد بود.

آلوین تافلر

تافلر معتقد است که نوع بشر تا کنون دو موج عظیم تحول را از سر گذرانده است (تافلر، ۱۳۸۰: ۳۱). به عقیده تافلر، درگیری اصلی قرن بیست و یکم نوعی درگیری عمیق و همه جانبه بین تمدن موج سومی اطلاعات و ارتباطات با تمدن‌های موج دوم (تمدن صنعتی) و موج اول (انقلاب کشاورزی) خواهد بود (همان: ۱۱) نماد این تمدن کامپیوتر می‌باشد (همان: ۴۴). در واقع پیچیدگی نظام نوین به نوبه خود مستلزم آن است که میان واحدهای آن، اطلاعات بیشتر و بیشتری مبادله شود. این امر به سهم خود نیاز به کامپیوتر و شبکه‌های مخابرات دیجیتال و رسانه‌های جدید را دامن خواهد زد (همان: ۴۶).

به عقیده تافلر اولین اصل کفر آمیز حکومت موج سومی «قدرت اقلیت» است. آن چه به حساب می‌آید، نه اکثریت، بلکه اقلیت‌ها هستند و نظام‌های سیاسی ما باید هر چه بیشتر منعکس کننده این واقعیت باشند (همان: ۱۲۰). به جای جامعه‌ای با قشربندی پیشرفته که در آن چند جناح اصلی برای تشکیل اکثریت با یکدیگر متحد می‌شوند ما با جامعه‌ای پیکره‌بندی شده سرو کار داریم که در آن هزاران گروه اقلیت که اغلب‌شان موقتی هستند درهم می‌لولند، و اشکال بسیار تازه و گذرای ایجاد می‌کنند و به ندرت می‌توانند درباره موضوعات اساسی با هم به توافق و اتحاد برسند و اکثریت آرا را به دست آورند. بدین ترتیب است که پیشرفت تمدن موج سومی مشروعیت بسیاری از

حکومت‌های موجود را متزلزل می‌سازد (همان: ۱۲۱). او نیز مانند گیدنز عصر ارتباطات و اطلاعات را یادآور می‌شود. به نظر او فناوری‌های پیشرفته بر آگاهی‌های سیاسی افراد تأثیر می‌گذارند. بنابراین گروه‌های اقلیتی به وجود می‌آیند که در هیچ چیز با هم به توافق نمی‌رسند. بنابراین تافلر پیشرفت تمدن موج سوم را (که قلب تپنده آن شبکه‌های دیجیتالی است) برای مشروعیت حکومت‌ها خطرآفرین قلمداد می‌کند.

کیت نش

با توسعه تکنولوژی‌هایی نظیر پنخس ماهواره‌ای و خدمات کابل فیبر نوری، که ما را قادر می‌سازد داده‌ها و اطلاعات را از هر نقطه جهان به راحتی دریافت کنیم، کنترل رسانه‌ها به وسیله دولت‌ها بسیار مشکل شده است (همان: ۱۲۳). سیستم‌های ارتباطی ماهواره‌ای عقاید جدید را وارد مرزها می‌کنند، سانسور را مشکل می‌سازند و سیستم‌های خبرپراکنی ملی که بیهوده عهده دار کمک به حفظ انسجام ملی می‌باشند، را تهدید می‌نمایند (نش، ۱۳۸۰: ۷۸).

در همین حال حاکمیت ملی نیز رو به زوال رفته است (همان: ۷۸). نش می‌گوید دموکراسی اصطلاحی است که به رژیم‌های سیاسی سراسر جهان در آخر قرن بیستم مشروعیت می‌بخشد (همان: ۲۵۵) در پایان قرن بیستم عملاً هیچ رژیم سیاسی در جهان وجود ندارد که در صدد مشروع نمودن خود به عنوان رژیم دموکراتیک برنیامده باشد (همان: ۱۲۵). در نهایت تنها رهبران سیاسی که به طور دموکراتیک انتخاب شده‌اند در یک نظام دموکراتیک از مشروعیت برخوردارند. پاسخگویی دموکراتیک حکومت‌های منتخب در این سطح و مسئولیت دولت‌ها برای برقراری و حفاظت از حقوق دموکراتیک، آن را به محور حکومت دموکراتیک جهان شمول تبدیل می‌سازد (همان: ۳۰۰).

یان آرن شولت

به گفته شولت در دوران‌های اولیه اصل حاکمیت عمدتاً بدون چون و چرا مورد پذیرش قرار گرفت، اما دولت‌ها در مواجهه با جهانی شدن بی سابقه از دهه ۱۹۶۰ به بعد دیگر نمی‌توانند به معنای سنتی خود مختار باشند. به دلایل عملی و نظری یک دولت نمی‌تواند بر یک کشور و روابط خارجی آن حاکمیت غایی، جامع، مطلق و منفرد، اعمال نماید (شولت، ۱۳۸۲: ۵۶). حاکمیت دولتی بر قلمروگرایی متکی است. بنابراین پایان قلمروگرایی موجب پایان یافتن حق حاکمیت‌ها نیز خواهد بود (همان: ۱۰۵).

بسیاری از شرایط مادی در دنیای در حال جهانی شدن به فراسوی جغرافیای قلمروگرا که حاکمیت آن را مسلم فرض می‌کنند، نفوذ کرده‌اند. انتقال داده‌ها از طریق کامپیوتر، پخش برنامه‌های رادیویی، برنامه‌های ماهواره‌ای راه دور و مکالمات تلفنی در قلمروهای گمرکی متوقف نمی‌شوند (همان: ۱۶۸). رادیوهای دیجیتالی که از طریق ماهواره‌ها امواج را دریافت می‌کنند، امکانات جدیدی برای پخش برنامه‌های برون مرزی کم هزینه و با ظرفیت بالا فراهم خواهند کرد (همان: ۱۲۲). به طور خلاصه حتی زمانی که دولت‌های معاصر از لحاظ قانونی مجاز به کنترل فضاهاى جهانی هستند، به هیچ وجه به تنهایی و به طور کامل نمی‌توانند بر فضاهاى جهانی که بر اختیارات آن‌ها تأثیر می‌گذارد، نظارت کنند. در واقع در بسیاری از موقعیت‌ها روابط فراجاهانی که به طور مستقیم با خاک یک کشور تماس داشته باشند بر شرایط آن کشور تأثیر می‌گذارند (همان: ۱۶۹). همبستگی‌های فرامرزی براساس طبقه، جنسیت، حرفه، نژاد و مذهب موجب تضعیف، ستیزه جویی و گاهی حتی احساس عدم پذیرش همبستگی ملی شده. یعنی همان عواملی که در گذشته به حاکمیت دولت مشروعیت بخشیده است (همان: ۱۶۹).

هانتینگتون

نظریه نوسازی و مدرنیزاسیون نیز تضعیف حاکمیت‌ها را در نتیجه نوسازی که یکی از جنبه‌های آن فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌باشد، می‌داند. هانتینگتون یکی از نظریه پردازان نوسازی می‌باشد که معتقد است جنبه‌های اصلی نوسازی عبارتند از: «شهری

بررسی رابطه استفاده از اینترنت و ... ۱۶۷

شدن، صنعتی شدن، دنیاگروری، دموکراتیزه کردن، آموزش و دسترسی به وسایل ارتباط جمعی» (هانتینگتون، ۱۳۷۰: ۵۳). در واقع این دگرگونی در نتیجه سواد آموزی، آموزش، شهرنشینی، ارتباطات گسترده تر و استفاده هرچه بیشتر از وسایل ارتباط جمعی و شهری پدید می‌آید (همان: ۵۵-۵۴). در گذشته، سنت، دین، حق الهی پادشاهان و تسلیم و تمکین اجتماعی زمینه ساز مشروعیت حاکمان غیر دموکراتیک بود. در عصری که مردم باسواد شده‌اند و در حال تحول و تحرک هستند این امور سنتی معقول برای اقتدارگرایی، کارایی خود را از دست داده‌اند (همان: ۵۴-۵۳).

به طور کلی هانتینگتون یکی از عوامل دموکراتیک شدن ۲۹ کشور از ۱۳۰ کشور در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ را ناشی از وسایل ارتباط جمعی نوین می‌داند که باعث عمیق تر شدن دشواری‌های مشروعیت نظام‌های اقتدارگرا در جهانی شده است که ارزش‌های دموکراتیک به شدت مورد قبول واقع شده است. او در واقع این مرحله از دموکراسی شدن را «موج سوم دموکراسی» می‌نامد (همان: ۵۳-۵۲).

ادبیات پژوهشی

تاکنون تحقیق مستقلی درباره رابطه استفاده از اینترنت و ماهواره و میزان مشروعیت سیاسی در قالب کتاب یا پایان نامه و حتی مقاله انجام نگرفته است. چنان که در ذیل نیز به خوبی قابل مشاهده است، این پژوهش‌ها کم و بیش به بررسی مقوله مشروعیت پرداخته‌اند و ارتباط آن با موضوع بحث حاضر یعنی استفاده از اینترنت و ماهواره را مطرح نکرده‌اند. با این حال سعی شده است از نتایج این تحقیقات استفاده به عمل آید و با پرهیز از تکرار پژوهش‌های پیشین، مقاله جنبه تکمیلی و تکاملی داشته باشد.

- تحقیقی توسط علی یوسفی، با عنوان «بررسی تطبیقی مشروعیت سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در سه شهر تهران، مشهد و یزد»، (۱۳۷۹) انجام شده است. این تحقیق با هدف پاسخگویی به سؤالاتی در خصوص چیستی مشروعیت

سیاسی، چگونگی مفهوم سازی آن، چگونگی ایجاد و عوامل مؤثر بر آن و نیز میزان مشروعیت سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته است، نمونه شامل ۱۰۶۱ نفر بالای ۱۶ سال می‌باشد. روش مورد نظر، پیمایشی است. محقق با اشاره به دیدگاه‌های استیون، حمایت همه جانبه شهروندان از نظام سیاسی را معادل مفهوم مشروعیت در نظر گرفته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میانگین مشروعیت سیاسی دولت جمهوری اسلامی در تهران ۰/۴۹. در مشهد ۰/۵۸. و در یزد ۰/۵۶. و در مجموع سه شهر ۰/۵۴. است. بعلاوه نتایج حاکی از این است که ابعاد مشروعیت سیاسی یکدیگر را تقویت می‌کنند.

- تحقیقی توسط علی گلیانی با عنوان «مشروعیت و ثبات سیاسی در ایران ۵۷-

۱۳۳۲» (۱۳۷۸)، انجام شده است. در این تحقیق به زمینه‌های بی‌ثباتی در رژیم پهلوی از سال ۵۷-۱۳۳۲ و وقوع انقلاب اسلامی پرداخته شده است. آن چه در این تحقیق مورد تأکید قرار گرفته است این است که رژیم پهلوی به دلیل ناسازگاری و عدم انطباق با قواعد مستقر، ناتوانی در توجیه روابط قدرت از طریق ارجاع به باورهای مشترک و ناکارآمدی در جلب رضایت مردم، دچار ضعف مشروعیت گردیده و زمینه‌های بی‌ثباتی را فراهم نموده است. این ضعف و عدم مشروعیت رژیم پهلوی زمینه‌های بی‌ثباتی و در نتیجه انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ را فراهم نمود. ایشان برای نیل به این هدف از مبانی نظری بیتهم و ماکس وبر استفاده نموده و برای آزمون فرضیه با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، داده‌های لازم را جمع‌آوری کرده است.

- تحقیقی توسط فیلیپ مات رایان، با عنوان «مشروعیت دولت و سیستم دولتی

بین المللی»، (۲۰۰۹)، انجام گرفته است. محقق شرایطی را برای مشروعیت دولت جست‌وجو کرده است. ایشان بر این باور است که چنین مشروعیتی دارای دو جنبه است: مشروعیت داخلی و مشروعیت خارجی برای توجیه هر دو جنبه مشروعیت

(داخلی و خارجی)، باید حداقلی از یک معیار مناسب وجود داشته باشد و این معیار مناسب، حداقلی از معیار عدالت است که خود این معیار وابسته به احترام و حمایت از حقوق بشر است.

چارچوب نظری

با بررسی تعاریف و نظریه‌های مربوط به مشروعیت و ارتباط آن با وسایل ارتباطی از قبیل اینترنت و ماهواره، مشاهده می‌شود که این نظریه‌ها هر کدام متغیر و بعد خاصی را در ارتباط با گرایش نظری خود برجسته کرده‌اند. بنابراین با توجه به این که یک نظریه به تنهایی نمی‌تواند تبیین جامعی از واقعیت پیچیده اجتماعی عرضه کند، جهت چارچوب نظری سعی شده است ضمن استفاده از دیدگاه گیدنز در مورد رسانه‌های نوین ارتباطی از جمله اینترنت و ماهواره و ارتباط آن با مشروعیت سیاسی، از رویکرد دیگری نیز استفاده شود. زیرا موضوع اصلی پژوهش حاضر مشروعیت است و گیدنز این مقوله را بسط نداده، بنابراین جهت رفع نواقص دیدگاه گیدنز و بسط نظری و تجربی پژوهش حاضر از نظریه مشروعیت بیتهام که به صورت جزئی تر و عملیاتی تر به این موضوع پرداخته، استفاده شده است. بیتهام معتقد است: هرکجا قدرت مطابق قواعد توجیه پذیر باشد و با شواهدی از رضایت کسب و اعمال شود، آن را قدرت حق یا مشروع می‌نامیم (بیتهام، ۱۳۸۲: ۱۶). بنابراین ابعاد مشروعیت در نظر بیتهام عبارتند از:

- ۱- با قواعد مستقر سازگار و منطبق باشد،
- ۲- این قواعد را بتوان از طریق مراجعه به باورهای مشترک فرادست و فرودست توجیه کرد،
- ۳- شواهد و مدارکی دال بر رضایت تابعان قدرت از یک رابطه معین وجود داشته باشد (بیتهام، ۱۳۸۲: ۳۱). این عوامل و ابعاد به طور پی در پی قدرت را مشروع می‌سازند و به هر اندازه‌ای که وجود داشته باشند، قدرت نیز به همان اندازه مشروع

خواهد بود و به همان اندازه که وجود نداشته باشند، قدرت نیز مشروعیت خود را از دست خواهد داد. ابعاد و سطوح مشروعیت چنان که در مباحث قبل نیز عنوان شد چارچوب‌های کلی می‌باشند که مفاد و مصداق‌های آن باید برای هر جامعه تاریخی خاص مشخص و معلوم شود تا بستر نظری لازم برای سنجش مشروعیت در جامعه مورد مطالعه فراهم شود. از این رو می‌توان متناظر با بعد قواعد و قوانین که قدرت براساس آن باید کسب و اعمال شود، قانون اساسی جمهوری اسلامی را در نظر گرفت. با توجه به این که قانون اساسی آنقدر کلی است که هم شامل عرف و هم قوانین مصوبه مجلس می‌شود. قوانینی که دارای یک نیروی هنجاری می‌باشند. اما طبق نظر بیتهم قوانین به تنهایی قدرت را مشروع نمی‌سازند، بلکه قوانین نیاز به توجیه شدن دارند. توجیه این قوانین در جامعه ایران با ارجاع به باورها و ارزش‌های دینی، باورهای مربوط به حاکمیت ملی و باورهای مربوط به هویت ملی صورت می‌گیرد، که با توجه به زیرساخت‌های عمیق اسلامی، نقش باورهای دینی پررنگ تر جلوه می‌کند. توجیه قواعد از طریق باورها، حاکمان را از اقتدار اخلاقی بهره مند می‌کند. با این حال گرچه توجیه قواعد براساس باورها، جزئی ضروری برای مشروعیت در نزد بیتهم می‌باشد، اما این به این معنی نیست که زمینه‌های متقاعد کننده همیشه وجود خواهند داشت یا این که آنها مورد قبول فرودستان هستند. بنابراین باید شواهد و مدارکی دال بر مشروع سازی وجود داشته باشد. این شواهد را در جامعه ایران می‌توان شرکت در انتخابات، شرکت در میثاق‌های رسمی، راهپیمایی و... عنوان کرد. این اقدامات تابعان به هر انگیزه‌ای که صورت گیرد یک تعهد هنجاری و یک نیروی مقید کننده ذهنی است، و دلالت بر پذیرش موضع قدرتمندان توسط تابعان می‌باشد این بعد در واقع همان رضایت تابعان قدرت را می‌رساند. این ابعاد با هم و در کنار هم مشروعیت را در نظر بیتهم تشکیل می‌دهند. اما همانطور که عنوان شد بیتهم فقط به مبحث مشروعیت پرداخته و به تأثیر رسانه‌های نوین ارتباطی بر آن هیچ اشاره‌ای نکرده است. که جهت تکمیل چارچوب مورد نظر می‌توان نظریه ساختار و عاملیت گیدنز را این گونه خلاصه کرد: عاملیت بر

روی ساختار و متقابلاً ساختار روی عاملیت تأثیر می‌گذارد. بنابراین برای جمع بندی و نتیجه‌گیری از نظریه گیدنز مبنی بر تأثیر رسانه‌های نوین اطلاعاتی بر روی مشروعیت حکومت‌ها می‌توان گفت جهانی شدن رسانه‌ای و لوازم آن از جمله اینترنت و ماهواره جزئی از ساختارهای فرهنگی و اجتماعی هستند که محدودکننده کنش استفاده‌کنندگان از آنها می‌باشند. به این معنی که کنش‌های مردم توسط محتوای رسانه‌ها دگرگون می‌شوند. از طرف دیگر این ساختارها به صورت تعاملی توسط کنش‌های خود افراد شکل گرفته‌اند و به صورت مداوم توسط همین کنش‌ها بازتولید می‌شوند. بنابراین آنها هرگز خارج از استفاده‌ای که افراد از آنها می‌کنند نیستند. این ساختارها شرایط خود کنش اجتماعی هستند و یک سری کنش‌ها و انتخاب‌ها را برای کنشگران اجتماعی محدود می‌کنند. به طوری که این رسانه‌های ارتباطی نوین گرچه ساخته خود افراد هستند و توسط خود آنها توسعه و گسترش یافته‌اند اما برای کنشگران (عاملیت) اجتماعی و از جمله مشروعیت حاکمان و حکومت‌های آنها، محدودیت‌هایی را به همراه داشته‌اند. زیرا باعث شده که آنها نتوانند از نشر عقاید و جریان اطلاعات به داخل مرزهای ملی جلوگیری کنند. بنابراین این همان ساختار شکل گرفته توسط خود عاملیت است که کنش آن را محدود می‌کند.

فرضیات تحقیق پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پژوهشگاه علوم انسانی
با توجه به چارچوب نظری تحقیق و هم چنین مطالعات تجربی انجام گرفته، می‌توان فرضیات ذیل را عنوان نمود:

فرضیه اصلی

- بین استفاده از اینترنت و ماهواره، با میزان مشروعیت نظام سیاسی در میان جوانان رابطه وجود دارد. به نحوی که هرچه تعامل با این رسانه‌ها بیشتر باشد، میزان مشروعیت نظام سیاسی در نزد آنان کمتر خواهد بود و بالعکس.

فرضیات فرعی

- بین میزان استفاده از اینترنت و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین سابقه استفاده از اینترنت و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد
- بین انواع بهره‌گیری از اینترنت و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

- بین الگوهای استفاده از اینترنت و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

- بین میزان استفاده از ماهواره و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین سابقه استفاده از ماهواره و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد
- بین انواع بهره‌گیری از ماهواره و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

- بین الگوهای استفاده از ماهواره و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

- بین استفاده از اینترنت و ماهواره و میزان نمره بعد اول مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

- بین استفاده از اینترنت و ماهواره و میزان نمره بعد دوم مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

- بین استفاده از اینترنت و ماهواره و میزان نمره بعد سوم مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد.

روش انجام تحقیق

روش انجام این پژوهش، پیمایش می‌باشد. هدف تحقیق پیمایشی آن است که با مقایسه دقیق ویژگی‌های گوناگون موردها، به استنباط علی نائل آید (دواس، ۱۳۷۶: ۱۵-۱۴). در این جا نیز هدف یافتن روابط بین متغیرهای مستقل، به خصوص استفاده (کمی و کیفی) از اینترنت و ماهواره با متغیر وابسته یعنی مشروعیت نظام سیاسی است و این که تغییرات متغیر مستقل تا چه حد واریانس متغیر وابسته را پیش بینی می‌کند. سطح تحلیل این پژوهش خرد می‌باشد. واحد تحلیل، جوانان و واحد مشاهده، فرد است. جامعه آماری پژوهش، تمام جوانان ۱۸-۲۹ سال ساکن شهر خمین می‌باشند که طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ معادل: ۱۸۱۹۵ نفر گزارش شده است. (www.Sci.org) با توجه به ویژگی‌های جامعه آماری، از روش تصادفی ساده مدد گرفته شده است، و ابزار گردآوری اطلاعات هم پرسشنامه است. به علاوه این که سعی شده تا گویه‌ها متناسب با چارچوب نظری تحقیق تهیه شود. متغیرهای تحقیق شامل متغیر وابسته و مستقل می‌باشد.

متغیر وابسته (مشروعیت نظام سیاسی): سنجش متغیر وابسته (مشروعیت نظام سیاسی) براساس تعریف پیشنهادی بیتهام، با استفاده از سه بعد انجام شده است. بعد اول مربوط به قواعد و قوانین است. قواعد ممکن است نانوشته باشند مثل میثاق‌های غیررسمی یا ممکن است در قالب مجموعه قوانین یا احکام، جنبه رسمی یا مکتوب داشته باشند یا از احکام دادگاه‌ها باشند. بعد دوم مربوط به توجیه قواعد از طریق مراجعه به باورهای مشترک فرادست و فرودست است و بعد سوم نیز متضمن ابراز رضایت آشکار و صریح فرودستان نسبت به رابطه قدرت معینی است که آن‌ها درگیر آنند. این رضایت از طریق اقداماتی که دال بر رضایت است ابراز می‌گردد. اهمیت اعمالی چون انعقاد معاهدات با طرف برتر، سوگند وفاداری یا شرکت در انتخابات آن است که به مشروعیت کمک می‌کند (بیتهام، ۱۳۸۲: ۳۲-۳۴). برای سنجش و عملیاتی کردن بعد اول مشروعیت از قانون اساسی جمهوری اسلامی بهره گرفته شده است. از جمله این قوانین

می‌توان به مواردی که در جدول ذیل آمده است اشاره کرد، که متناظر با این اصول ۲۵ گویه برای سنجش بعد اول مشروعیت در نظر گرفته شده است. ۴ گویه اول مربوط به نحوه کسب حاکمیت از سوی حاکمان و سیاستمداران فعلی است و ۲۱ گویه بعدی مربوط به نحوه عملکرد سیاستمداران و مسئولین می‌باشد. سنجش این بعد با طیف لیکرت انجام شده است.

جدول ۲- شاخص سازی بعد اول مشروعیت سیاسی (کسب و اعمال حاکمیت بر طبق

قواعد مستقر)

منبع	گویه‌های متناظر با قواعد و مقررات	قواعد و مقررات موجود در قانون اساسی جمهوری اسلامی	بعد اول مشروعیت
محقق ساخته	- واگذاری و اشغال مسئولیت‌های مهم حکومتی تا به امروز، طبق روال قانونی و به دور از هرگونه وابستگی و استبداد انجام شده است و لاغیر.	پایه گذاری حکومتی بدور از استبداد و وابستگی‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی	
محقق ساخته	- در جمهوری اسلامی همه مسئولین حکومتی شایسته احترامند، چرا که تصدی آن‌ها براساس صلاحیت و شایستگی بوده است.		
محقق ساخته	- مسولانی که مناصب مهم سیاسی را در جامعه اشغال کرده‌اند معمولاً از طبقه خاصی می‌باشند.	نفی هر گونه استبداد فکری، اجتماعی و انحصار طبقاتی و پایه گذاری حکومتی بدور از منافع طبقاتی	
محقق ساخته	- در حال حاضر همه مسولین موقعیت فعلی شان را مدیون حقوق ویژه‌ای هستند که دارا بوده .		
کوثری ۱۳۸۱ .	- در جمهوری اسلامی با کسانی که به مقدسات مذهبی بی‌توجهی می‌کنند برخورد جدی می‌شود	تصدی و انتخاب مسئولین مؤمن و کارآمد که هم پایبند به دین و هم پایبند به حقوق ملت هستند.	

محقق ساخته	- تصمیمات سیاسی که توسط مسئولین گرفته می‌شود به نفع کل مردم است نه قشر یا طبقه‌ای خاص.		بعد اول مشروعیت
کوثری ۱۳۸۱ . کوثری ۱۳۸۱ . محقق ساخته	- امروزه بودجه‌های دولتی صرف اموری که باید، نمی‌شود. - در جمهوری اسلامی جلوی تمرکز ثروت‌های باد آورده در دست معدودی گرفته نشده است. - حکومت طوری رفتار می‌کند که رفاه اقتصادی بین همه مردم به صورت عادلانه توزیع نشده است.	رفع نیازهای انسان و برقراری عدالت اجتماعی و ایجاد رفاه برای همه افراد و جلوگیری از تمرکز و تکثیر ثروت در دست عده‌ای معدود و سود جویی	
کوثری ۱۳۸۱ . کوثری ۱۳۸۱ . یوسفی ۱۳۷۹ .	- آن چه در دادگاه‌ها حاکم است قانون است و پارتی بازی جایی ندارد. - در جمهوری اسلامی با همه مجرمان سیاسی طبق قانون رفتار می‌شود. - در شرایط فعلی قانون درباره همه افراد به صورت یکسان اجرا می‌شود.	ایجاد سیستم قضایی بر پایه عدل اسلامی و دوری از روابط و مناسبات ناسالم در سیستم قضایی	
یوسفی ۱۳۷۹ . یوسفی ۱۳۷۹ .	- به دست آوردن مقام‌های دولتی بیشتر براساس رابطه است نه ضابطه - امروزه بیشتر مسئولیت‌ها و مشاغل مهم دولتی براساس صلاحیت و شایستگی به افراد سپرده می‌شود.	تصدی شایستگان بر مناصب حکومتی و اداره مملکت	
محقق ساخته	- قوانین دست‌وپاگیر و بوروکراسی حاکم بر ادارات طوری است که اگر حقی از کسی ضایع شود، از طریق	پیرایش قوه مجریه از نظام‌های دست‌وپاگیر و بوروکراسی پیچیده و ایجاد نظام اداری صحیح و	

	قانونی نمی‌تواند به آن برسد.	حذف تشکیلات غیر ضرور	بعد اول مشروعیت
یوسفی ۱۳۷۹ .	- امروز مردم احساس می‌کنند که رأی آن‌ها بیش از هر زمان دیگری مؤثر واقع می‌شود.	اداره امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگ و سیاسی کشور با اتکاء به آراء مردم و تأمین آزادی‌های سیاسی اجتماعی فرهنگی در حدود قانون	
یوسفی ۱۳۷۹ .	- در شرایط فعلی حکومت این حق را به مردم نمی‌دهد که آزادانه برای خود تصمیم بگیرند.		
محقق ساخته	- در جمهوری اسلامی همه تصمیمات توسط یک نفر گرفته می‌شود و دیگران اجازه فعالیت ندارند.	مشارکت فعال و گسترده عامه مردم در تصمیم گیری سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و روند تحول جامعه	
محقق ساخته	- در جمهوری اسلامی همه مردم از لحاظ رأی و نظر باهم مساویند.		
یوسفی ۱۳۷۹ .	- در شرایط فعلی حکومت به همه مردم جامعه یا یک چشم نگاه نمی‌کند.	برخورداری همه افراد از حقوق برابر و رعایت حقوق اقلیت‌ها، زنان و...	
یوسفی ۱۳۷۹ .	- در شرایط فعلی هر کس پول و پارتی داشته باشد، حقش پایمال نمی‌شود.		
یوسفی ۱۳۷۹ .	- همه افراد صرف نظر از این که صاحب منصب باشند یا نباشند در جامعه به یک اندازه شایسته احترامند.		
کوثری ۱۳۸۱ .	- در جمهوری اسلامی حق آزادی بیان و مطبوعات رعایت می‌شود.	آزادی مطبوعات و نشریات و آزادی بیان و عقیده	
محقق ساخته	- امروزه افراد می‌توانند موافق با اهداف جمهوری اسلامی در هر گروه یا حزب خاصی که تمایل دارند، فعالیت داشته باشند.	آزادی انجمن‌های سیاسی و صنفی، انجمن‌های اسلامی، احزاب و اقلیت‌های دینی و... (منصور، ۱۳۵۸: ۱۲۸-۱۱).	

کوثری	- فعالیت همه احزاب، جناح‌های سیاسی (موافق و مخالف) آزاد است.	
۱۳۸۱ .		

برای سنجش بعد دوم نیز از باورها و ارزش‌های موجود در جامعه ایران استفاده شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به اعتقادات و باورهای اسلامی و دینی، اعتقادات و باورهای مربوط به حاکمیت ملی و اعتقادات و باورهای مربوط به هویت ملی اشاره کرد که در نزد فرادستان و فرودستان مشترک است. از آن جا که ارزش‌های اسلامی رسوخ و عمق بیشتری در باورهای اگر نه همه مردم، بنابراین سعی گردیده ، بیشتر از گویه‌های مربوط به اعتقادات و باورهای دینی استفاده شود، که جمعاً ۱۰ گویه می‌باشد.

جدول ۳- شاخص سازی بعد دوم مشروعیت سیاسی (توجیه قواعد براساس باورهای مشترک فرادستان و فرودستان)

منبع	گویه‌های متناظر با اعتقادات و باورها	باورها	بعد دوم مشروعیت
یوسفی . ۱۳۷۹	- همان حقانیتی که برای عقاید دینی می‌توان قائل شد برای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌بایست قائل بود.	باورهای مربوط به ارزش‌های دینی	
یوسفی . ۱۳۷۹	- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از اعتقادات دینی مردم ریشه گرفته و همانند عقاید دینی، تقدس و احترام دارد.		
حیدری ۱۳۸۷ .	- قانون اساسی طوری تنظیم شده است که هم دین مردم حفظ شود و هم دنیایشان تأمین گردد.		
یوسفی . ۱۳۷۹	- هرکس به اسلام وفادار باشد، باید از قانون اساسی هم پیروی کند.		
محقق	- گرچه بیش از ۳۰ سال از عمرقانون اساسی جمهوری		

ساخته	اسلامی ایران می‌گذرد اما چون برگرفته از اسلام است، امروز هم قابل اجرا است.		
یوسفی. ۱۳۷۹	- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در حکم دستورات دین است و باید از آن اطاعت نمود.		
محقق ساخته	- قانون اساسی لازم الاجراست چون مردم توافق کرده‌اند و به آن رأی داده‌اند.	باورهای حاکمیت ملی	
یوسفی. ۱۳۷۹	- برای رسیدن به یک حاکمیت ملی - مردمی در ایران باید اصلاحاتی در قانون اساسی جمهوری اسلامی صورت بگیرد.		
محقق ساخته	- قانون اساسی بیانگر هویت ملی - ایرانی و پیروی از آن باعث سربلندی ملت است.	باورهای هویت ملی	
محقق ساخته	- قانون اساسی حقوق ملت است و پیروی از آن به نفع خود آنهاست.		

ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که بعد سوم مشروعیت تقریباً در همه جوامع مشترک به نظر می‌رسد. زیرا آثار و شواهد دموکراسی در همه جا مشترک است. برای سنجش این بعد مشروعیت از ۱۳ گویه زیر استفاده شده است.

جدول ۴- شاخص سازی بعد سوم مشروعیت سیاسی (اقدامات تابعان قدرت مبنی بر

رضایت آشکار و صریح آنها)

منبع	گویه‌های متناظر با اقدامات تابعان قدرت	
یوسفی. ۱۳۷۹، کوثری. ۱۳۸۱	شرکت در انتخابات سراسری (ریاست جمهوری، مجلس. مجلس خبرگان، ...)	بعد سوم
کوثری. ۱۳۸۱	شرکت در راهپیمایی و تظاهرات (مثل حمایت از فلسطین در روز قدس و اعتراض علیه آمریکا) که از	

	طرف جمهوری اسلامی برگزار شده است.	مشروعیت
کوثری.۱۳۸۱	شرکت در جشن‌ها و مراسمی چون ۲۲ بهمن	
محقق ساخته	شرکت در مراسم استقبال از ریاست جمهوری و رهبری	
یوسفی.۱۳۷۹، کوثری.۱۳۸۱	شرکت در فعالیت‌های تبلیغی به نفع کاندیداهای مورد علاقه خود در انتخابات سراسری	
یوسفی.۱۳۷۹، کوثری.۱۳۸۱	مشارکت در فعالیت‌های مربوط به تشویق دیگران به شرکت در انتخابات سراسری مثل انتخابات ریاست جمهوری و انتخابات مجلس	
یوسفی.۱۳۷۹	مشارکت (عضویت) در یکی از گروه‌ها و احزاب سیاسی رسمی کشور	
یوسفی.۱۳۷۹	شرکت در برنامه ریزی‌هایی که از طرف گروه‌ها و احزاب سیاسی رسمی کشور برگزار می‌شود مثل، شرکت در تجمعات قانونی	
یوسفی.۱۳۷۹، کوثری.۱۳۸۱	مشارکت در فعالیت‌های تبلیغی و هواداری از گروه‌ها و احزاب سیاسی رسمی مورد علاقه خود در کشور	
یوسفی.۱۳۷۹	مشارکت و همکاری در یکی از اتحادیه‌ها، انجمن‌ها و یا تشکل‌های صنفی و علمی کشور	
یوسفی.۱۳۷۹، کوثری.۱۳۸۱	شرکت در بحث و گفت و گوهای سیاسی در جمع‌های خانوادگی یا دوستانه	
یوسفی.۱۳۷۹، کوثری.۱۳۸۱	پیگیری اطلاعات و اخبار سیاسی کشور	
کوثری.۱۳۸۱		

یوسفی، ۱۳۷۹	ارائه نظرات انتقادی و اصلاحی خود به مسئولین و دستگاه‌های دولتی گوناگون مثل نوشتن نامه، مراجعه حضوری، نوشتن مطلب یا مقاله و روزنامه	

متغیر مستقل (میزان استفاده از اینترنت و ماهواره): سنجش استفاده از اینترنت و ماهواره در این پژوهش با استفاده از دو بعد کمی و کیفی صورت گرفته است. بعد کمی شامل: میانگین استفاده از این رسانه‌ها در طول هفته و سابقه دسترسی به آن‌ها و بعد کیفی شامل محتوای استفاده و الگوی استفاده از این رسانه‌ها می‌باشد.

جدول ۵- شاخص سازی متغیر استفاده از اینترنت و ماهواره

مفهوم	ابعاد	تعریف عملیاتی	شاخص
استفاده از اینترنت و ماهواره	میزان استفاده	منظور مدت زمان استفاده افراد از اینترنت در طول هفته می‌باشد.	میانگین دقایق استفاده از اینترنت و ماهواره
	نوع استفاده	منظور استفاده‌های متفاوتی است که افراد می‌توانند از ماهواره داشته باشند	۱) مستند، آموزشی، علمی، فرهنگی. ۲) مسابقه، شو، موسیقی، فیلم، ورزشی. ۳) خبری، سیاسی. ۴) سکس، مد لباس
	سابقه استفاده	منظور مدت زمانی است که از ابتدای دسترسی افراد به اینترنت می‌گذرد.	براساس سال یا ماه
	الگوی استفاده	منظور از الگو، الگوی بومی و غیربومی می‌باشد.	سایت‌ها و شبکه‌های فارسی و ایرانی و غیرفارسی و غیر ایرانی

در این پژوهش با استفاده از نرم افزار آماری spss به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. و با توجه به فرضیات تحقیق و سطح سنجش متغیرها از روش‌های گوناگون آماری برای توصیف و تحلیل بهره گرفته شد. جهت اعتباریابی علاوه بر اعتبار

صوری، از اعتبار معیار نیز برای سنجش متغیر وابسته استفاده شد. برای این منظور از کارهای تجربی پیشین (یوسفی و کوثری) استفاده شد، تا کیفیت و اعتبار علمی پژوهش به سطح مناسبی برسد. جهت سنجش پایایی نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. بدین ترتیب که پرسشنامه طی یک بررسی مقدماتی مورد آزمون قرار گرفت و بعد از پیش آزمون، گویه‌های فاقد اعتبار و پایایی حذف گردید و پرسشنامه نهایی تنظیم شد. در زیر آلفای ابعاد مشروعیت سیاسی و آلفای کلی (مشروعیت سیاسی) آورده شده است.

جدول ۶- محاسبه آلفای کرونباخ برای ابعاد مشروعیت سیاسی

ردیف	ابعاد مشروعیت	تعداد گویه‌ها	ضریب آلفای
۱	بعد اول (کسب و اعمال حاکمیت بر طبق قواعد مستقر)	۲۵	۰/۹۱
۲	بعد دوم (توجیه قواعد براساس باورهای مشترک فرادست و فرودست)	۱۰	۰/۸۷
۳	بعد سوم (اقدامات تابعان مبنی بر رضایت آشکار و صریح آن‌ها)	۱۳	۰/۸۶
۴	مشروعیت سیاسی	۴۸	۰/۹۳

یافته‌های پژوهش

نمونه مورد بررسی در این پژوهش شامل ۳۷۶ نفر است که ۴۸.۱ درصد آن را مردان و ۵۱.۹ درصد آن را زنان تشکیل می‌دهند. بنابراین نسبت زنان به مردان اندکی بیشتر است و این امر به دلیل توزیع جنس در جامعه مورد بررسی است، که زنان بیشتر از مردان می‌باشند.

چنانچه در جدول ۷ مشاهده می‌شود مدرک لیسانس یا سطح دو حوزوی بالاترین درصد (۵۵.۶) را به خود اختصاص داده است. که در واقع همان نیمی از نمونه مورد مطالعه را شامل می‌شود.

جدول ۷- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات

درصد	فراوانی	میزان تحصیلات
۷.۷	۲۹	راهنمایی، سیکل و متوسطه، دیپلم ناقص
۱۶.۵	۶۲	دیپلم، مقدمات حوزوی
۱۲.۰	۴۵	فوق دیپلم، سطح یک حوزوی
۵۵.۶	۲۰۹	لیسانس، سطح دو حوزوی
۸.۲	۳۱	فوق لیسانس و دکتری، خارج فقه و اصول، اجتهاد
۱۰۰	۳۷۶	مجموع

همان طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، ۳۰.۱ درصد از پاسخگویان شاغل، ۵۱.۹ درصد محصل یا دانشجو (تقریباً نیمی از نمونه مورد مطالعه) و ۱۸.۱ درصد بیکار هستند. و شاید دلیل این که فقط ۳۰.۱ درصد را افراد شاغل تشکیل می‌دهند به دلیل تحصیل می‌باشد و به علاوه سن پاسخگویان نیز دلیل دیگر آن است، که تقریباً یک سوم افراد پاسخگو ۱۸ تا ۲۱ ساله هستند که هنوز برای ورود به بازار کار آماده نشده‌اند.

جدول ۸- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت فعالیت

درصد	فراوانی	وضعیت فعالیت
۳۰.۱	۱۱۳	شاغل
۵۱.۹	۱۹۵	محصل یا دانشجو

بررسی رابطه استفاده از اینترنت و ... ۱۸۳

۱۸.۱	۶۸	بیکار
۱۰۰	۳۷۶	مجموع

همان طور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، ۱۹.۷ درصد از پاسخگویان در پایگاه خیلی پایین، ۲۹.۸ درصد در پایگاه پایین، ۳۸.۳ درصد در پایگاه متوسط، ۹.۳ درصد در پایگاه بالا و فقط ۲.۹ درصد در پایگاه خیلی بالا قرار گرفته‌اند. بنابراین نتایج بیشترین فراوانی متعلق به پایگاه متوسط است.

جدول ۹- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب پایگاه اقتصادی- اجتماعی

درصد	فراوانی	پایگاه اقتصادی- اجتماعی پاسخگویان
۱۹.۷	۷۴	پایگاه خیلی پایین
۲۹.۸	۱۱۲	پایگاه پایین
۳۸.۳	۱۴۴	پایگاه متوسط
۹.۳	۳۵	پایگاه بالا
۲.۹	۱۱	پایگاه خیلی بالا
۱۰۰	۳۷۶	مجموع

همان طور که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، نتایج به دست آمده از میزان مشروعیت نظام سیاسی در نزد بیشتر پاسخگویان (۷۵.۵) میزان متوسطی را نشان می‌دهد، و نظام سیاسی در نزد ۱۴.۴ از پاسخگویان دارای مشروعیت کمی می‌باشد و در نزد ۱۰.۱ از پاسخگویان دارای مشروعیت زیاد است.

جدول ۱۰- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان مشروعیت نظام سیاسی

درصد	فراوانی	مشروعیت نظام سیاسی

کم	۵۴	۱۴.۴
متوسط	۲۸۴	۷۵.۵
زیاد	۳۸	۱۰.۱
مجموع	۳۷۶	۱۰۰

همان طور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود نظام سیاسی از نظر بعد اول در نزد ۶۶.۸ از پاسخگویان به میزان متوسط، از نظر بعد دوم در نزد ۵۹.۸ از پاسخگویان زیاد و از نظر بعد سوم در نزد ۴۸.۴ از پاسخگویان، به میزان کم مشروعیت دارد. با توجه به نتایج توصیف آماری نیز می‌توان گفت نظام سیاسی از نظر بعد اول ۰.۵۸، از نظر بعد دوم ۰.۷۴ و از نظر بعد سوم ۰.۴۷ مشروعیت دارد.

جدول ۱۱- توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک ابعاد مشروعیت نظام سیاسی

جمع	زیاد	متوسط	کم	فراوانی	ابعاد مشروعیت نظام سیاسی
۳۷۶	۵۲	۲۵۱	۷۳	تعداد	بعد اول (کسب و اعمال قدرت بر طبق قواعد و قوانین مستقر)
۱۰۰	۱۳.۸	۶۶.۸	۱۹.۴	درصد	
۳۷۶	۲۲۵	۱۳۳	۱۸	تعداد	بعد دوم (توجیه قواعد براساس باورهای مشترک فرادست و فرودست)
۱۰۰	۵۹.۸	۳۵.۴	۴.۸	درصد	
۳۷۶	۲۴	۱۷۰	۱۸۲	تعداد	بعد سوم (اقدامات تابعان قدرت مبنی بر رضایت آشکار و صریح تابعان قدرت)
۱۰۰	۶.۴	۴۵.۲	۴۸.۴	درصد	

همانطور که در جدول ۱۲ مشاهده می‌شود توصیف ویژگی‌های جامعه مورد مطالعه درباره دسترسی و استفاده از اینترنت و ماهواره نشان می‌دهد که، ۵۸.۲ درصد از پاسخگویان فقط به اینترنت دسترسی دارند، و ۳۴.۸ درصد از آن‌ها به هر دو و ۷.۰ درصد از پاسخگویان به ماهواره دسترسی دارند. بنابراین بیشترین درصد متعلق به اینترنت است.

جدول ۱۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب دسترسی به اینترنت و ماهواره

درصد	فراوانی	دسترسى به اینترنت و ماهواره
۵۸.۲	۲۱۹	اینترنت
۷.۰	۲۶	ماهواره
۳۴.۸	۱۳۱	هر دو
۱.۰	۳۷	مجموع

توصیف ویژگی‌های جامعه مورد مطالعه درباره میانگین استفاده از اینترنت در طول هفته نشان می‌دهد که از بین ۳۵۰ نفری که از اینترنت استفاده می‌کنند، میزان استفاده ۳۱.۱ درصد بین ۲۴۰ تا ۶۱ دقیقه، ۲۳.۴ درصد کمتر از ۶۰ دقیقه، ۲۰.۰ درصد بالاتر از ۷۲۱ دقیقه، ۱۵.۱ درصد بین ۴۸۰ تا ۲۴۱ دقیقه و ۱۰.۳ درصد بین ۷۲۰ تا ۴۸۱ دقیقه می‌باشد. بنابراین بیشترین فراوانی و درصد مربوط به ۲۴۰ تا ۶۱ دقیقه است. هم چنین ۴۴.۳ درصد بیشتر از ۴۹ ماه، ۱۵.۴ درصد بین ۲۴ تا ۱۳ ماه، ۱۵.۱ درصد بین ۳۶ تا ۲۵ ماه، ۱۵.۱ درصد بین ۴۸ تا ۳۷ ماه و ۱۰ درصد ۱۲ ماه و پایین تر سابقه دسترسی به اینترنت دارند. از این رو بیشترین درصد مربوط به ۴۹ ماه به بالا می‌باشد. درباره محتوای استفاده از اینترنت نتایج نشان می‌دهد که، ۵۱.۶ درصد از اینترنت استفاده علمی، پژوهشی می‌کنند، ۲۶.۲ درصد به دلایل تفریحی و سرگرمی به سراغ آن می‌روند، ۱۱.۴ درصد از موضوعات خبری، سیاسی آن استفاده می‌کنند، ۵.۲ درصد به منظور کسب اطلاعات اقتصادی به سراغ آن می‌روند، ۲.۹ درصد برای چت کردن، ۲.۶ درصد نیز برای وب گردی از اینترنت استفاده می‌کنند. بنابراین بیشترین استفاده مربوط به موضوع علمی، پژوهشی است. که این در واقع به جامعه مورد مطالعه برمی‌گردد که جوانان و در عین حال دانشجو بودند. درباره الگوی استفاده از اینترنت نیز نتایج حاکی از آن است، که ۶۵.۷ درصد از پاسخگويانی که از اینترنت استفاده می‌کنند از سایت‌های فارسی زبان و ایرانی، ۲۶.۹ درصد از هر دو و ۷.۴ درصد از سایت‌های غیر

فارسی زبان و غیر ایرانی استفاده می‌کنند. بنابراین بیشترین درصد متعلق به سایت‌های فارسی زبان و ایرانی می‌باشد.

توصیف ویژگی‌های جامعه مورد مطالعه درباره میانگین استفاده از ماهواره در طول هفته نیز نشان می‌دهد که، از بین ۱۵۷ نفری که از اینترنت استفاده می‌کنند، میانگین استفاده ۳۰.۶ درصد بالاتر از ۷۲۱ دقیقه، ۲۰.۴ درصد بین ۴۸۰ تا ۲۴۱ دقیقه، ۱۲.۷ درصد بین ۷۲۰ تا ۴۸۱ دقیقه، ۱۲.۱ درصد ۶۰ دقیقه و کمتر و ۲.۲۴ درصد بین ۲۴۰ تا ۶۱ دقیقه از ماهواره استفاده می‌کنند. بنابراین بیشترین درصد مربوط به ۷۲۱ دقیقه با بالا می‌باشد. نتایج در مورد سابقه استفاده از ماهواره نیز نشان می‌دهد که، ۲۸.۰ درصد ۴۹ ماه به بالا، ۲۱.۷ درصد ۱۲ ماه و کمتر سابقه دارند. ۲۶.۱ درصد بین ۲۴ تا ۱۳ ماه، ۱۲.۷ درصد بین ۴۸ تا ۳۷ ماه و ۱۱.۵ درصد بین ۳۶ تا ۲۵ ماه سابقه دسترسی به ماهواره دارند. بنابراین اینجا هم مانند سابقه استفاده از اینترنت، بیشترین درصد متعلق به ۴۹ ماه به بالاتر می‌باشد. درباره محتوای استفاده از ماهواره نیز نتایج نشان می‌دهد که، ۲۰.۹ درصد از برنامه‌های مستند، آموزشی، علمی، فرهنگی ماهواره استفاده می‌کنند، ۱۸.۳ درصد از برنامه‌های خبری، سیاسی و ۶۰.۸ درصد از ماهواره جهت مسابقه، شو، موسیقی، فیلم و ورزشی استفاده می‌کنند. بنابراین بیشترین درصد متعلق به گزینه اول می‌باشد. درباره الگوی استفاده از ماهواره نیز نتایج حاکی از آن است که ۵۱.۰ درصد از کاربران ماهواره از شبکه‌های فارسی زبان و ایرانی، ۳۸.۲ درصد از هردو شبکه‌های فارسی زبان و ایرانی و شبکه‌های غیر فارسی زبان و غیر ایرانی و ۱۰.۸ درصد از شبکه‌های غیر فارسی زبان و غیر ایرانی استفاده می‌کنند. بنابراین بیشترین درصد متعلق به شبکه‌های فارسی زبان و ایرانی است.

نتایج تبیینی: رابطه استفاده از اینترنت و ماهواره با میزان مشروعیت نظام

سیاسی

نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان می‌دهد که میزان مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت و ماهواره یا هر دو دسترسی دارند، متفاوت است. نتایج آزمون شفه در این باره بیانگر این امر است که میزان مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت دسترسی دارند، بیشتر از بقیه است.

نتایج توصیف آماری میزان مشروعیت نظام سیاسی بر حسب دسترسی به اینترنت و ماهواره

سطح معناداری	مقدار F	انحراف معیار	میانگین	تعداد	دسترسى به اینترنت و ماهواره
۰.۰۰۰	۱۵.۱۴۵	۲۵.۶۱۵۹۶	۱۴۸.۵۹۸۲	۲۱۹	اینترنت
		۲۷.۳۲۹۰۲	۱۳۳.۶۵۳۸	۲۶	ماهواره
		۲۸.۲۶۸۴۴	۱۳۳.۱۶۰۳	۱۳۱	هر دو
		۲۷.۶۷۲۹۰	۱۴۲.۱۸۶۲	۳۷۶	مجموع

جدول ۱۳- نتایج آزمون شفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره با میزان مشروعیت

نظام سیاسی

هر دو	ماهواره	اینترنت	دسترسى به اینترنت و ماهواره
S= ۰.۰۰۰	S= ۰.۰۲۷	-	اینترنت
S= ۰.۹۹۶	-	M=۱۴.۹۴۴۳	ماهواره
-	M=۰.۴۹۳۵	M=۱۵.۴۳۷۹	هر دو

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره و بعد اول مشروعیت نشان می‌دهد که مقدار F بدست آمده برابر با ۱۹.۲۲۳ و سطح معناداری آن برابر با ۰.۰۰۰ است، که مطلوب است. نتایج نشان دهنده این است که میانگین نمره بعد اول مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت و ماهواره یا هر دو دسترسی دارند، متفاوت است. نتایج آزمون شفه در این باره بیانگر این امر است که میزان بعد اول مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت دسترسی دارند در مقایسه با کسانی که به هر دو این رسانه‌ها دسترسی دارند، با سطح معناداری (۰.۰۰۰) بیشتر است

جدول نتایج توصیف آماری بعد اول مشروعیت نظام سیاسی برحسب دسترسی به اینترنت و

ماهواره

سطح معناداری	مقدار F	انحراف معیار	میانگین	تعداد	دسترسی به اینترنت و ماهواره
۰.۰۰۰	۱۹.۲۲۳	۱۵.۹۶۱۳۸	۷۷.۹۷۷۲	۲۱۹	اینترنت
		۱۷.۰۳۴۸۵	۷۱.۱۱۵۴	۲۶	ماهواره
		۱۷.۱۴۵۲۷	۶۶.۸۰۱۵	۱۳۱	هر دو
		۱۷.۲۳۷۱۳	۷۳.۶۰۹۰	۳۷۶	مجموع

جدول نتایج آزمون شفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره و بعد اول مشروعیت نظام

سیاسی

هر دو	ماهواره	اینترنت	دسترسی به اینترنت و ماهواره
$S=۰.۰۰۰$	$S=۰.۱۳۴$	-	اینترنت
$S=۰.۴۷۵$	-	$M=۶.۸۶۱۸$	ماهواره
-	$M=۰.۴۹۳۵$	$M=۱۱.۱۷۵۶$	هر دو

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره و بعد دوم مشروعیت نشان می دهد که مقدار F بدست آمده برابر با ۹.۸۷۰ و سطح معناداری آن برابر با ۰.۰۰۰ است، که مطلوب است. نتایج نشان دهنده اینست که میانگین نمره بعد دوم مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت و ماهواره یا هردو دسترسی دارند، متفاوت است. نتایج آزمون شفه در این باره بیانگر این امر است که میزان بعد دوم مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت دسترسی دارند در مقایسه با کسانی که به هردوی این رسانه ها دسترسی دارند، با سطح معناداری (۰.۰۰۰) بیش تر است.

جدول نتایج توصیف آماری بعد دوم مشروعیت نظام سیاسی بر حسب دسترسی به اینترنت و

ماهواره

سطح معناداری	مقدار F	انحراف معیار	میانگین	تعداد	دسترسی به اینترنت و ماهواره
۰.۰۰۰	۹.۸۷۰	۶.۸۸۸۳۷	۳۸.۵۵۷۱	۲۱۹	اینترنت
		۷.۸۷۲۴۴	۳۶.۱۵۳۸	۲۶	ماهواره
		۸.۴۵۸۸۲	۳۴.۹۰۰۸	۱۳۱	هر دو
		۷.۷۱۴۳۸	۳۷.۱۱۷۰	۳۷۶	مجموع

جدول نتایج آزمون شفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره و بعد دوم مشروعیت

نظام سیاسی

هر دو	ماهواره	اینترنت	دسترسی به اینترنت و ماهواره
S=۰.۰۰۰	S=۰.۳۰۸	-	اینترنت
S=۰.۷۴۱	-	M=۲.۴۰۳۲	ماهواره
-	M=۱.۲۵۳۱	M=۳.۶۵۶۳	هر دو

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره و بعد سوم مشروعیت نشان می دهد که مقدار F بدست آمده برابر با ۳.۷۹۱ و سطح معناداری آن برابر با ۰.۰۲۳ است، که مطلوب است. نتایج نشان دهنده اینست که میانگین نمره بعد سوم مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت و ماهواره یا هردو دسترسی دارند، متفاوت است. نتایج آزمون شفه در این باره بیانگر این امر است که میزان بعد سوم مشروعیت نظام سیاسی در نزد کسانی که به اینترنت دسترسی دارند در مقایسه با کسانی که به ماهواره دسترسی دارند با سطح معناداری (۰.۰۲۳) بیشتر است. بنابراین می توان چنین بیان کرد که، ماهواره نقش اساسی در کاهش یا افزایش این بعد دارد.

جدول نتایج توصیف آماری بعد سوم مشروعیت نظام سیاسی بر حسب دسترسی به اینترنت و ماهواره

سطح معناداری	مقدار F	انحراف معیار	میانگین	تعداد	دسترسی به اینترنت و ماهواره
۰.۰۲۳	۳.۷۹۱	۹.۴۴۸۸۳	۳۲.۰۶۳۹	۲۱۹	اینترنت
		۶.۹۵۱۷۰	۲۶.۳۸۴۶	۲۶	ماهواره
		۱۱.۱۶۴۶۸	۳۱.۴۵۸۰	۱۳۱	هردو
		۱۰.۰۱۶۷۱	۳۱.۴۶۰۱	۳۷۶	مجموع

جدول نتایج آزمون شفه پیرامون دسترسی به اینترنت و ماهواره و بعد سوم مشروعیت نظام سیاسی

هردو	ماهواره	اینترنت	دسترسی به اینترنت و ماهواره
S=۰.۸۵۹	S=۰.۰۲۳	-	اینترنت
S=۰.۰۶۱	-	M=۵.۶۷۹۳	ماهواره
-	M=-۵.۰۷۳۴	M=۰.۶۰۵۹	هردو

- نتایج به دست آمده از انجام آزمون پیرسون بین میانگین استفاده از اینترنت در طول هفته با میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه معناداری را نشان نمی‌دهد. بنابراین بین این دو متغیر رابطه معناداری مشاهده نمی‌شود.

- نتایج به دست آمده از انجام آزمون پیرسون بین دو متغیر سابقه دسترسی به اینترنت با میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه معناداری را نشان نمی‌دهد. بنابراین بین این دو متغیر رابطه معناداری مشاهده نمی‌شود.

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان می‌دهد که بین موضوعات مورد استفاده از اینترنت با میزان مشروعیت نظام سیاسی به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی LS.D در این باره نشان می‌دهد که میزان مشروعیت نظام سیاسی در بین کسانی که استفاده خبری و سیاسی از اینترنت دارند، بیشتر از بقیه است.

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان می‌دهد که بین الگوی استفاده از اینترنت و میزان مشروعیت نظام سیاسی به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود دارد. بنابراین فرضیه مورد نظر تأیید می‌گردد. نتایج آزمون تعقیبی شفه در این باره نشان می‌دهد که، میزان مشروعیت سیاسی در بین کسانی که از سایت‌های فارسی زبان و ایرانی (الگوی بومی) استفاده می‌کنند، بیشتر از بقیه است.

- نتایج به دست آمده از انجام آزمون پیرسون بین دو متغیر میانگین استفاده از ماهواره در طول هفته با میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه معناداری را نشان می‌دهد. طوری که با افزایش میانگین استفاده از ماهواره، میزان مشروعیت نظام سیاسی نیز کاهش می‌یابد.

- نتایج به دست آمده از انجام آزمون پیرسون بین دو متغیر سابقه دسترسی به ماهواره با میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه معناداری را نشان می‌دهد. به طوری که با افزایش سابقه دسترسی به ماهواره، میزان مشروعیت نظام سیاسی نیز کاهش می‌یابد.

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان می‌دهد که بین موضوعات مورد استفاده از ماهواره و میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد. بنابراین فرضیه مورد نظر تأیید شد. نتایج آزمون تعقیبی شفه در این رابطه بیانگر این امر است که میزان مشروعیت سیاسی در بین کسانی که از برنامه‌های مستند، آموزشی، علمی، فرهنگی ماهواره استفاده می‌کنند بیشتر از بقیه است.

- نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان می‌دهد که بین الگوی استفاده از ماهواره با میزان مشروعیت نظام سیاسی رابطه وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی شفه بیانگر این امر است که میزان مشروعیت نظام سیاسی در بین کسانی که از شبکه‌های فارسی زبان و ایرانی استفاده می‌کنند بیشتر از بقیه است.

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیره نیز نشان می‌دهد که از بین متغیرهایی که با مشروعیت رابطه داشتند فقط میانگین استفاده از ماهواره در طول هفته و سابقه دسترسی به ماهواره، وارد معادله شده‌اند. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که با افزایش یک واحد انحراف استاندارد میزان استفاده از ماهواره، میزان مشروعیت نظام سیاسی به اندازه ۰.۳۰۹ انحراف استاندارد کاهش می‌یابد و به همین صورت با افزایش یک واحد انحراف استاندارد سابقه دسترسی به ماهواره، شاهد کاهش ۰.۲۹۶ انحراف استاندارد در میزان مشروعیت نظام سیاسی هستیم. ضریب رگرسیون (b) برای متغیر میانگین استفاده از اینترنت برابر با ۰.۴۳۷ می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) برابر با ۰.۱۹۱ گزارش شده است و این بدان معناست که متغیرهای وارد شده در معادله توانسته‌اند ۱۹ درصد از واریانس تغییرات مربوط به متغیر وابسته را تبیین نمایند، و مابقی مربوط به متغیرهایی است که لحاظ نشده‌اند.

جدول ۱۴- آزمون تحلیل رگرسیون درباره تأثیر میانگین استفاده در طول هفته و سابقه

دسترسی به ماهواره بر میزان مشروعیت نظام سیاسی

Sig	T	S.E	Beta	B	متغیر مستقل
۰.۰۰۰	۴۰.۴۲۲	۳.۶۷۶	-	۱۴۸.۵۸۴	متغیر ثابت
۰.۰۰۰	-۳.۸۸۵	۰.۰۰۲	-۰.۳۰۹	-۰.۰۰۶	میانگین استفاده از ماهواره
۰.۰۰۰	-۳.۷۲۳	۰.۰۵۶	-۰.۲۹۶	-۰.۲۰۹	سابقه استفاده از ماهواره

بحث و نتیجه گیری

در این بررسی نشان داده شد که، استفاده از رسانه‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی از جمله اینترنت و ماهواره (به عنوان متغیر مستقل) بر روی میزان مشروعیت نظام سیاسی (به عنوان متغیر وابسته) در نزد جوانان تأثیر گذار است. نتایج بدست آمده از جامعه مورد مطالعه گواه این امر است که ماهواره اثر قابل ملاحظه تری نسبت به اینترنت، بر میزان مشروعیت نظام سیاسی دارد. در واقع اگر بخواهیم تأثیرات اینترنت و ماهواره را به دو مقوله کمی و کیفی تقسیم کنیم به طوری که میزان استفاده از این رسانه‌ها در طول هفته و سابقه استفاده از آن‌ها را با عنوان مقوله "کمی" و موضوعات استفاده و الگوی استفاده از آن‌ها را با عنوان مقوله "کیفی" نام گذاری کنیم، می‌توان اشاره کرد که ماهواره هم از لحاظ کمی و هم از لحاظ کیفی بر روی میزان مشروعیت نظام سیاسی تأثیر دارد. این در حالی است که اینترنت، فقط از لحاظ کیفی و محتوایی می‌تواند مشروعیت حکومت‌ها را با چالش روبرو کند. به عنوان موضع قابل تبیین، از آن جایی که ماهواره از لحاظ دیداری و شنیداری نسبت به اینترنت قوی تر و برجسته تر است، بنابراین اثرات بیشتری هم نسبت به آن دارد. از سوی دیگر ماهواره در جامعه ما ممنوعیت دارد، که آثار مخرب آن، دلیلی بر غیر قانونی بودن آن می‌باشد. بنابراین با توجه به تأییدات یادشده، نظریه گیدنز در جامعه ایران قابلیت کاربردی دارد، چرا که گیدنز معتقد است، اینترنت و ماهواره به

عنوان رسانه‌های بین‌المللی و جهانی با پخش برنامه‌هایی که دولت‌ها و حکومت‌ها توان مقابله با آن‌ها را ندارند، به نشر عقاید و دیدگاه‌هایی می‌پردازند که خارج از مرزهای ملی است و در بیشتر موارد در تضاد با آن می‌باشد. بنابراین مشروعیت حکومت‌ها را به چالش می‌کشند.

بررسی مقایسه‌ای بین نتایج این بررسی با تحقیقات قبلی از جمله تحقیق یوسفی در رابطه با بررسی تطبیقی میزان مشروعیت سیاسی در سه شهر تهران، مشهد و یزد نشان می‌دهد که میانگین مشروعیت (مطابق با تعریف پیشنهادی بیتهم) در شهر خمین برابر با ۵۹ درصد است که در مقایسه با شهر تهران (۰.۴۹) در حدود ۱۰ درصد بیشتر و در مقایسه با شهر یزد (۰.۵۶) در حدود ۳ درصد بیشتر و در مقایسه با شهر مشهد (۰.۵۸) در حدود ۱ درصد بیشتر است. به طور کلی می‌توان گفت میزان مشروعیت نظام سیاسی در جامعه مورد بررسی بیشتر از سه شهر تهران، مشهد و یزد است. گرچه این تحقیق در سال ۱۳۷۸ انجام شده است. یعنی ۱۳ سال پیش از این تحقیق و مقایسه نتایج ممکن است، محلی از اعراب نداشته باشد، چراکه از تعاریف متفاوتی هم برای سنجش مشروعیت استفاده شده است. ولی متأسفانه تحقیقات دیگری در فواصل نزدیک‌تر وجود نداشته تا بتوان مقایسه بهتری انجام داد. هم چنین نظام سیاسی با توجه به بعد اول ۰.۵۸، با توجه به بعد دوم ۰.۷۴، و با توجه به بعد سوم ۰.۴۷، مشروعیت دارد.

پیشنهادات کاربردی

با توجه به متوسط بودن میانگین مشروعیت سیاسی (۰.۵۹) در جامعه مورد مطالعه، چنانچه سعی شود درمورد برنامه‌های پخش شده از تلویزیون داخلی به اندازه کافی شفاف سازی و تنوع صورت گیرد، طوری که محتوای این برنامه‌ها قابل اعتماد بوده و افراد جامعه به آن‌ها باور داشته باشند، مردم دیگر تحت تأثیر برنامه‌های پخش شده از اینترنت و به خصوص ماهواره قرار نخواهند گرفت. هم چنین با توجه به تأثیر استفاده از اینترنت

و ماهواره بر میزان مشروعیت نظام سیاسی پیشنهاد می‌شود که به نقش قابل توجه این رسانه‌ها در افزایش و تقویت مشروعیت سیاسی حکومت توجه زیادی شود. علاوه بر این، از آن جا که باورها و ارزش‌های افراد، به خصوص ارزش‌های دینی نقش مؤثری در بالا بردن مشروعیت نظام سیاسی دارند، به تقویت ارزش‌های دینی در جامعه توصیه می‌شود. و چون جامعه ما یک جامعه دینی می‌باشد، رهبران سیاسی جامعه باید با حساسیت بیشتری این امر را پیگیری کنند. این بررسی، می‌تواند راه را برای تحقیقات گسترده‌تر در زمینه مشروعیت نظام سیاسی در ایران هموار کند. هم چنین می‌تواند توشه‌ای باشد که رهبران سیاسی آن را به خدمت گیرند و دستمایه اقدامات خویش قرار دهند تا مشروعیت سیاسی را در جامعه بهبود بخشند.

پیشنهاد‌های پژوهشی

- با توجه به نتایج به دست آمده از جامعه مورد بررسی در مورد عدم رابطه بین متغیرهای زمینه‌ای از جمله سن با میزان مشروعیت نظام سیاسی، پیشنهاد می‌شود که موضوع مورد نظر در بین گروه‌های سنی بیشتر و متنوع‌تری مطالعه شود، تا واریانس بیشتر و از این رو نتایج بهتری از مقایسه حاصل شود
- بررسی رابطه بین استفاده از اینترنت با میزان مشروعیت نظام سیاسی به عنوان یک موضوع پژوهشی جداگانه. مطالعات فرسنگی
- بررسی رابطه بین استفاده از ماهواره با میزان مشروعیت نظام سیاسی به عنوان یک موضوع پژوهشی جداگانه. مطالعات فرسنگی
- بررسی رابطه میزان دینداری با میزان مشروعیت سیاسی با توجه به زیرساخت‌های عمیق دینی در جامعه ایران به عنوان یک موضوع پژوهشی.
- از جمله پیشنهادات دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد، بررسی تأثیر متقابل این دو متغیر بر روی یکدیگر می‌باشد. اگر بخواهیم واضح‌تر بیان کنیم به عنوان یک موضوع پیشنهادی می‌توان به بررسی "رابطه مشروعیت نظام سیاسی بر روی استفاده (کمی و

کیفی) از اینترنت و ماهواره" و به صورت خاص تر بررسی "رابطه مشروعیت نظام سیاسی با میزان استفاده (کمی و کیفی) از ماهواره" اشاره کرد.

منابع

- بی، ارل. (۱۳۸۵)، *روش های تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و عملی)*، ترجمه: رضا فاضل، تهران: انتشارات سمت. جلد اول.
- بیتهم، دیوید. (۱۳۸۲)، *مشروع سازی قدرت*، ترجمه: دکتر محمد عابدی اردکانی، یزد: دانشگاه یزد.
- تافلر، آوین و تافلر، هایدی (۱۳۸۰)، *به سوی تمدن جدید: سیاست در موج سوم*، ترجمه: محمدرضا جعفری، تهران: علم.
- چلبی، مسعود. (۱۳۸۶)، *جامعه شناسی نظم، تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی*، چاپ چهارم.
- حیدری، سیامک. (۱۳۸۷)، *عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی به حکومت در بین جوانان دانشجوی دانشگاه صنعتی شریف تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه علامه طباطبایی (ره).
- خسروی، غلامرضا. (۱۳۸۰)، *مشروعیت سیاسی، بازتاب اندیشه*، شماره ۲۴.
- دواس، دی.ای. (۱۳۷۶)، *پیمایش در تحقیقات اجتماعی*، ترجمه: هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- سرفراز، فرشید. (۱۳۸۱)، *مفهوم مشروعیت و رهیافت های گوناگون نسبت به آن، اطلاعات سیاسی و اقتصادی ۷۸-۱۷۷*، سال شانزدهم، شماره ۹ و ۱۰، خرداد و تیر.

بررسی رابطه استفاده از اینترنت و ... ۱۹۷

- سعیدی، رحمان؛ کیا. علی اصغر. (۱۳۸۵)، *نقش جهانی شدن و رسانه‌ها در هویت فرهنگی*، انتشارات خجسته، چاپ اول.
- شولت، یان آرن. (۱۳۸۲)، *نگاهی موشکافانه بر پدیده جهانی شدن*. ترجمه: مسعود کرباسیان، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- فتحعلی، محمود. (۱۳۸۴)، *درآمدی بر نظام ارزشی و سیاسی اسلام*، مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- قائدی، محمدرضا. (۱۳۸۳)، *مشروعیت و کارآمدی نظام سیاسی*، نشریه مرکز تحقیقات استراتژیک، *مجله راهبرد*، شماره ۳۱.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰)، *عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه، فرهنگ* (جلد ۱، ظهور جامعه شبکه‌ای)، ترجمه: احمد عقیلان، افشین خاکباز، حسن چاووشیان، ویراسته علی پایا، تهران: طرح نو.
- ----- (۱۳۸۰)، *عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه، فرهنگ* (جلد ۲، قدرت هویت)، ترجمه: احمد عقیلان، افشین خاکباز، حسن چاووشیان، ویراسته علی پایا، تهران: طرح نو.
- کوثری، مسعود. (۱۳۸۱)، *بررسی عوامل مؤثر بر احساس بی‌هنجاری (آنومی سیاسی) در شهروندان تهرانی*، *رساله مقطع دکتری*، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- گلیانی، علی. (۱۳۷۸)، *مشروعیت و ثبات سیاسی در ایران ۵۷-۱۳۳۲*، دانشگاه تربیت مدرس، *رساله دکتری*. تهران.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۶)، *جامعه‌شناسی*، ترجمه: محسن چاووشیان، تهران: نشر نی، چاپ اول.
- ----- (۱۳۸۴)، *پیامدهای مدرنیت*، ترجمه: محسن ثلاثی، نشر مرکز، چاپ اول.

- (۱۳۸۴). چشم اندازهای جهانی، ترجمه: محمدرضا جلائی پور، تهران: طرح نو.
- (۱۳۸۷)، جهان رها شده: گفتارهایی درباره یکپارچگی جهانی، ترجمه: علی اصغر سعیدی و یوسف حاجی عبدالوهاب، نشر علم و ادب.
- لیپست، سیمور مارتین. (۱۳۸۳)، دایرة المعارف دموکراسی زیر نظر سیمور مارتین لیپست، ترجمه: به سرپرستی کامران فانی، نورا... مرادی: ویراستاران محبوبه مهاجر، فریبرز مجیدی، تهران: وزارت امور خارجه.
- وبر، ماکس. (۱۳۷۴). اقتصاد و جامعه، ترجمه: عباس منوچهری، دکتر مهرداد ترابی نژاد و مصطفی عمادزاده. تهران: انتشارات مولا.
- محمدی شکیبا، عباس. (۱۳۸۰)، جهانی شدن رسانه‌ها و پدیده‌ای به نام هویت، نشریه سروش، ۲۵ اسفند.
- مرکز آمار ایران: [www. Sci.org](http://www.Sci.org)
- مک فرسون، کرافورد. (۱۳۷۶)، زندگی و زمانه دموکراسی لیبرال، ترجمه: مسعود پدرام، تهران: نشر نی.
- منصور، جهانگیر. (۱۳۶۹)، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
- موسوی، سیدرضا. (۱۳۷۷)، عقل و مشروعیت سیاسی از نظر ماکس وبر و هابرماس، اطلاعات سیاسی-اقتصادی. شماره ۱۳۱ و ۱۳۳، شهریور و مهر.
- نش، کیت. (۱۳۸۰)، جامعه شناسی سیاسی معاصر: جهانی شدن، سیاست، قدرت، ترجمه: محمد تقی دلفروز، انتشارات کویر.
- نوروژی، نور محمد... [و دیگران]. (۱۳۸۲)، چالش مشروعیت و بازسازی نظم سیاسی در خاورمیانه، تهران: اندیشه سازان نور.
- وبستر، فرانک. (۱۳۸۳)، نظریه‌های جامعه اطلاعاتی، ترجمه: اسماعیل قدیمی، نشر قصیده سرا، چاپ اول.

بررسی رابطه استفاده از اینترنت و ... ۱۹۹

- وینسنت، اندرو. (۱۳۷۱)، *نظریه های دولت*، ترجمه: دکتر حسین بشیریه، تهران: نشر نی.
- هانتینگتون، ساموئل. (۱۳۷۰)، *سامان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی*، ترجمه: محسن ثلاثی، تهران: علم.
- هلد، دیوید. (۱۳۸۴)، *مدل های دموکراسی*، ترجمه: عباس مخبر، انتشارات روشنفکران و مطالعات زنان.
- یوسفی، علی. (۱۳۷۹)، *بررسی تطبیقی مشروعیت دولت جمهوری اسلامی ایران در سه شهر تهران، مشهد، یزد. پایان نامه دکتری*، دانشگاه تربیت مدرس.
- Aaron Russell. Martin (2009). *Analyzing the effects of microregions on macroregions: Can Euroregions legitimize the European Union*. dissertation of master of art. School of International service of American University.
- Beetham.David (1991). *The legitimation of power*. landan: mac millan education L.T.D.
- Bjorsne. Liza (2004). *Regional Integation in Africa. Is the African Union Facing legitimacy problems?* Master thesis in political science .Linkoping University.Autum.
- Lamb.Robert.D (2005). *Measuring legitimacy in weak states*. CISSM. University of Maryland. 18 march.
- Lipset. S.M (1995). ‘*Some social Requestion of Democracy Economic Development and Political Legitimacy*’. American Political Science Review.VOII.III.March.
- mott Ryan. Philip (2009). *State legitimacy and the international state system*. university at Colorado at boulder\.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی